

Svenska institutet i Paris – berättelsen om svenskfransk vänskap i 50 år

1560 Hôtel de Marle

Här börjar historien om huset, Hôtel de Marle, som får sitt namn av Christophe Hector de Marle, en sorts dåtida borgmästare. Man kan än idag se hans monogram på takbjälkarna i den permanenta utställningssalen. Många personligheter passerar sedan under århundradena: Marie-Antoinettes bästa väninna Madame de Polastron de Polignac, en ung Charles Baudelaire och den banbrytande konstnären Leonor Fini för att nämna några.

Initialt byggs huset som ståligt stadspalats men efter franska revolution byter huset skepnad flera gånger. Kuvertfabrik, internatskola, hyreslägenheter inhyses i byggnaden och trädgården täcks länge av en stor bilverkstad.

På 1960-talet är le Marais så nedgången att tidens guideböcker rekommenderar turister att undvika kvarteret. Kulturminister André Malraux slår näven i bordet och bjuder in franska och internationella aktörer att delta i det ambitiösa projektet ”la loi Malraux”. De palats som överlevt de senaste hundra årens förfall renoverades, och många av dem förvandlades till museer och kulturhus.

1965 Centre culturel suédois

Sverige kommer in i bilden tack vare konstsamlaren Gunnar W Lundberg och hans hustru Monne och deras kontakter i franska kulturlivet. Paret har länge sökt efter lämplig plats för sin omfattande konstsamling och bibliotek, Tessininstitutet. Lundberg bjuder ner Sveriges fastighetsintresserade finansminister Gunnar Sträng, som sägs besluta om förvärvet av Hôtel de Marle på stående fot för att skapa Centre culturel suédois.

Förutom Tessininstitutet skulle det innefatta Svenska institutets filial i Paris, som då ligger på Champs-Élysées. En omfattande renovering börjar som tar sex år och kostar sex gånger köpesumman.

1971 Centre culturel suédois invigs

Centre culturel suédois invigs officiellt av dåvarande Kronprinsen Carl Gustaf den 20 april. Huset bjuder på ett rikt utbud av utställningar, teater, film, konserter, debatter och föreläsningar. Med från starten finns även svenskundervisningen och gästlägenheter för forskare och kulturarbetare, samt samarbeten med Nationalmuseum kring Tessininstitutets samlingar.

Intresset för den svenska modellen är stort; urbanism, miljövård, utbildning och jämställdhet får stort utrymme under de första åren.

Decenniet visar på Sveriges nytänkande kultur, från barnlitteraturens kavata hjältar och hjältinnor till 10-gruppens medlemmar som gör sig ett namn när de syr och klär möbler i själva utställningen. Slutet av 70-talet domineras av experimentell poesi, elektronisk musik och nyskapande konst med bland annat Eva Klassons nakna självporträtt.

1984 Samhällsfrågor och barnkultur

Konserter med klassisk musik, jazz och även folkmusik varannan vecka och nya utställningar varannan månad, skapar stor variation och ett fortsatt generöst program.

Samhällsfrågorna belyses nu mer genom ett kulturellt raster. Barnkultur ges en central plats och Sverige anses ligga i framkant.

Den nya kulturministern Jack Lang uppmuntrar demokratiseringen av kultur med folkliga satsningar som *Fête de la Musique*, *Journées du patrimoine* och *Mois de la photo à Paris*. Nationalmuseum i Stockholm tar över ansvaret för Tessininstitutets konstsamling 1982. 80-talet är också den svenska skönlitteraturens decennium. Flera franska förlag skapar särskilda skandinaviska serier. Redan etablerade författare som Selma Lagerlöf och Gunnar Ekelöf får ta plats liksom de då unga författarna Kerstin Ekman, Torgny Lindgren och PO Enquist.

1990 Sveriges röst och roll

Paris kulturella och intellektuella position i Europa diskuteras under seminariet *Métropole : Paris en Europe, Europe à Paris* av lärda giganter som Edgar Morin, Luc Ferry, Juan Goytisolo, Hector Bianciotti, Suzanne Brøgger, Carl-Henning Wijkmark och Jan Myrdal.

Ikonen Christer Strömholm upptäcks av den franska pressen och parispubliken i och med utställningen *Konsten att vara där* (1992). Hans idag välkända parisbilder väcker sensation. Sveriges inträde i EU 1995 får omedelbar inverkan på verksamheten. Efterfrågan på svenskkurser ökar markant och de studerande får en annan profil - från att framför allt haft kärleken, den svenska modellen och Bergman som motivation ses språket som en brygga till studier och arbete.

1994 1700-talsfrosseri

Solen och Nordstjärnan är det största svenska-franska samarbetsprojekt inom kulturområdet hittills, vars tema är ländernas blomstrande utbyten och kontakter under 1700-talet. Den omfattande utställningen visas först på Nationalmuseum i Stockholm och sen på Grand Palais i Paris med ett rikt parallellt program på bland annat Centre culturel suédois och i Versailles. Den gustavianska inredningsstilen, *le style gustavien*, blir högsta mode i Frankrike på 90-talet och bidrar starkt till projektets succé.

2003 Svenska småkakor

Café suédois öppnar på innergården 2003 och blir en självklar mötesplats för många – från franska kulturarbetare till japanska turister.

Under 2000-talet vinner Sverige terräng inom de kreativa industrierna och vidgar kulturbegreppet till mode, design, gaming, spelfilm, och musik. Det svenska popundret drar in över Paris och deckarvägen syns i alla media. Svenska institutet i Paris bjuder på en uppmärksammat catwalk i snön av Marcel Marongiu och modedefoton av den världsberömde Mikael Jansson. I utställningen *North Meets South* (2005) presenterar trendgurun Li Edelkoort afrikansk och skandinavisk design. Andra konstformer tar också plats: en minnesvärd poesikväll med Tomas Tranströmer och den första soloutställningen i Frankrike med Hilma af Klint i samarbete med Centre Pompidou (2008).

2009 Nedläggningshot och publikrekord

Samtidigt som institutet byter namn till Institut suédois kommer chockbeskedet under sommaren om nedläggningshot. En intensiv stödkampanj i både Frankrike och Sverige räddar verksamheten. Franska *Libération* och *Le Figaro* uttrycker förvåning att Sverige vill stänga ner ett av de mest uppskattade utländska kulturhusen i Paris.

Institutet inviger Sveriges ordförandeskap i EU med en konsert med Peter von Poehl i trädgården för över 2000 besökare. Publiken köar från trädgårdsgrindarna ända bort till posten på rue des Francs-Bourgeois. Strax därefter lyfter tidningen *Le Journal des Arts* fram Institut suédois som Paris mest välbesökta utländska kulturhus.

2010 Renköttsmackor och kulturdebatt

Detta är de stora tematiska satsningarnas decennium som *66° Nord: l'attitude suédoise* och *Swedish Fashion Goes Paris* samt *Grön attitude !*

Institutet fortsätter att fira *Fête de la Musique* med dans kring midsommarstången och kvällskonserter som blir ett självklart stopp för många och numera drar upp till 6 000 i publiken. Andra halvan av decenniet tar samhällsfrågorna en ny vändning. Institut suédois belyser jämställdhet, mansrollen och föräldraskap med bland andra aktivisterna Fatta Man samt i utställningarna *Swedish Dads* av Johan Bävman, Svenska institutet i Stockholms turnerande världsuccé, och *Le divan de Liv* med serietecknaren Liv Strömquist som provocerar och väcker debatt.

2017 Designfrossa på tjärad brygga

Efter över 40 år av verksamhet behöver huset en ansiktslyftning samtidigt som en tillgänglighetsanpassning prioriteras. Nyöppningen sker med buller och bång när guldpalmsvinnaren Ruben Östlund öppnar ett gigantiskt paket som innehåller trumslagaren Niklas Brommare. Det blir startskottet på en designhöst där kronan på verket är Bigert & Bergströms konstinstallation *Solar Egg*, en äggformad bastu i guld som skapar enormt intresse och går som en löpeld i press och social media. Två år senare får de sex gästlägenheterna varsin alldeles egen, vacker och hållbar inredning med projektet *Hem x 6* där fyrtioalet designföretag och formgivare medverkar. Varje *Paris Design Week* öppnas lägenheterna upp för besök för bransch, press och allmänhet.

2020 Vänskap Amitié

Corona slår till med full kraft och förlamar världen. Svenska institutet i Paris tvingas till flera temporära nedstängningar av verksamheten. Utställningen *Thérapie Nationale* med konstnären Peter Johansson, som tar upp nationalism, ökande populism och våld i samtiden, hinner precis avslutas innan den första nedstängningen. Nästa tema blir dans, allkonstverk och könsöverskridande identitet i säsongen *Mouvements!* som bygger på Svenska Balettens hundraårsjubileum med länk över till dagens vouguing-scener. Temat fortsätter naturligt in i SI Paris 50-årsjubileum och vänskapsåret *Amitié 2021*.